

דבר המערכת

לפנינו עוד חוברת של *קתרסיס*, היוצאת לאור במועדה. חוברת זאת כוללת מספר מאמרים, והפעם רק אחד מהם – מאמרו של שלמה זלמן הבלין – עוסק בענייני יהדות.

במדור "על שלושה ועל ארבעה" אנו מפרסמים את מאמרו של אמיר חצרוני על לימודי הדוקטורט בימים אלה. כבר בגיליון 3 שלנו, במאמר הראשון במדור "על שלושה ועל ארבעה", עמדה שמשונה אליעזר על אותה תופעה של הלחץ המופעל על האוניברסיטות לקבל מספר גדל והולך של תלמידים ללימודי התואר השני, ובעיקר השלישי, והיא ציינה בין הסיבות ללחץ זה את המדיניות הכספית של המועצה להשכלה גבוהה והועדה לתכנון ותקצוב. אנו שמחים הפעם לארח במדור זה חוקר מתחום מדעי החברה, המתמחה בתקשורת, שחקירותיו מאשרות את מסקנותיה של אשת מדעי הרוח שמשונה אליעזר.

מאמרו של שלמה זלמן הבלין עוסק במחקר ההלכה בדורות האחרונים, ועומד על כך שגם בתחום זה יש לאמץ את המתודות הפילולוגיות וההיסטוריות כבסיס לחקירה מדעית של ממש. אלו דברים שנאמרו בצורות שונות במאמרי ביקורת שפרסמנו במשך השנים. ללא הבסיס העובדתי הפילולוגי וההיסטורי אין לנו בשום שטח מחקר תריס בפני הפורענות.

מאמרו של גלעד ברעלי הוא תגובה למאמר ביקורת שפורסם בכתב העת הפילוסופי *עיון* על ספרו (של ברעלי) על הפילוסוף והמתמטיקאי גוטלוב פרגה. מערכת *עיון* סירבה לפרסם את תגובתו לביקורת. אין זאת הפעם הראשונה – או השנייה או העשרים – שמערכת כתב עת עברי מסרבת לפרסם את תגובתו של מבוקר על מה שנראה לו ביקורת שאינה הגונה. אין זאת הפעם הראשונה שאנחנו מפרסמים מאמר 'דחוי' כזה: ראו למשל מאמריהם של שאול כ"ץ ושל שאול ליברמן בגיליון 3 שלנו. בהערה בגליון הבא נבהיר את מדיניותה הפתוחה יותר של מערכת *קתרסיס*.

מאמרם של עודד היילברונר ונורית בוכוויץ מתחיל כביקורת על ספר של סלבווי ז'יז'ק שיצא לאור בתרגום עברי, ומסתעף מביקורת זאת לדיון כללי במה שקרוי היום "מדע התרבות", "לימודי תרבות", וכיוצא באלו. דברים אלה ראויים לעיון ולדיון של ממש. הכותבים אינם 'פילולוגים צרי אופק' אלא היסטוריון של התרבות האנגלית והגרמנית המודרנית וחוקרת של תורת הספרות ושל הספרות בת זמננו – ואף הם מסתייגים מאותם "לימודי התרבות" הכל-יכולים. במדור "זכרון לראשונים" אנו מגישים עוד מאמר ביקורת על ספרו של יחזקאל קויפמן "תולדות האמונה הישראלית". במאמר זה יש עניין מיוחד. מחברו, דוד כהן, היה מלומד יהודי שעלה לארץ מהולנד לאחר שלמד שם גם לימודי יהדות וגם לימודים קלאסיים. בארץ הוא לימד מקרא בבתי ספר וסמינריונים למורים וסרב להצעה ללמד באוניברסיטה העברית. את המאמר שמפורסם כאן בתרגום בנו, יונתן כהן, פרסם לבקשת חברו פרופסור יצחק אריה זליגמן, גם הוא יוצא הולנד, באנגלית ובכתב עת הולנדי ידוע לחקר המקרא. אנו שמחים לפרסם מאמר זה בלבוש עברי: הקורא יגלה במהרה שגם היום לא נס ליחו.